

Uuskela

Isokylä, Hämeenoja.

K. M. 9391.

Ella Kivikoski 1931.

Kertomus

Uskelan Trossakylässä Hämeenojan tilalla sijaitsevan rautakautisen hautaroukkion osittaisesta kaivauksesta elok. 3-5 p:nä 1931.

Kesäkuussa 1931 ilmoitti Uskelan pitäjän Trossakylässä asuva maanviljelijä E. Hämeenoja professori Tällgrenin kautta Kansallismuseolle, että hän aikoi rakentaa maalleen vajarakennuksen, jonka toinen pää tulisi osumaan paikalla olevaan kiviroukkioon. Alkikirjoittanut sai tohtori P. Pälmin viransijaisena tehtäväkseen roukkion tutkimisen siltä osalta mille suunniteltu vaja tulisi ulottumaan ja toimitti roukkion osittaisen kaivauksen elok. 3-5 p:nä 1931.

Roukkio on Uskelan pitäjän Trossakylässä, Hämeenojan tilalla Katajamäen ja Hämeenojan välisen polun varrella (kts. liitekarttaa N° 1). Paikalle ~~lennä~~^{on} Palosta matkaa runsaasti 2 km. Hämeenojan tilaan kuuluu suurin osa entistä Nohterin Ketohakaa, muu osa on nykyään Katajamäki-nimisenä palstatilana. Ketohaassa on muitakin hautaroukkioita, joista uimmimmat ovat tutkittuja. N. 50 m. nyt kypersäolevasta roukkiosta

pohjoiseen on ^{ollut} kaksi hautaroukkiota (toinen prof. Pällgrenin v. 1912 ja prof. Hackmanin v. 1914 tutkima, toinen prof. Hackmanin v. 1914) ja lähellä suorakaiteenmuotoinen kiivilatomus (maist. Europaueksen v. 1914 tutkima). Katajamäen asunon paikalla on ollut ^{neljä} kolme roukkiota (maist. Euro-
paueksen kaivamat v. 1913 ja 1914) ja aivan lähellä tällä-
kertaa kypeässäolevaa, tien toisella puolella on prof.
Hackmanin v. 1915 tutkima roukkio (Ketohaka N° 6). Tut-
kimatta on ainakin tästä n. 60 m. etelään oleva ma-
tala laajahko roukkio.

Tällä kertaa ^{osittain} kaivettava roukkio oli hyvin
laaja, 15 x 20 m. laajuinen*, matalahko, kivistä ja maas-
ta rakennettu. Sen itä- ja pohjoisosa on kalliopoh-
jalla, mutta si nyt kaivettu alue. Roukkion ympäril-
lä on harvahkoa metsää ja sen alueellakin kavaas-
suuria havupuita ja katajapensaita. (Valok. N° 1). Koskema-
ton se si ole. Lapset ovat sen reunoille kalliolla ra-
kentaneet kivistä leikkipaikkoja, Hämeenajan ilmoituksen
mukaan ovat naapurit joskus ajaneet sitä kiviä
ja keskivaiheilla on aartemetsijäin kaivama kuoppa.

Vajamrakennuksen vuoksi joutui kaivettavaksi n.
35 m² suuruinen alue roukkion SW reunasta lähtien
(punaisella merkitty alue kartassa N° 2, valokuva N° 2)
Se näytti koskemattomalta, vain muutamat sillä olevat
suuret kivet oli epäilemättä myöhemmin sille viiritetty,
ne eivät nimittäin kuten muu roukkio olleet tur-
peen peitossa vaan aivan paljait. Pölväkeroksen alta
paljastui 2-3 kerroksesta kiviä ja kivien välissä ole-
vasta vahvasta hiikkapitoisesta, harvoja löytöjä sisäl-
tävästä kulttuurikerroksesta rakennettu roukkio (kuva N° 3)

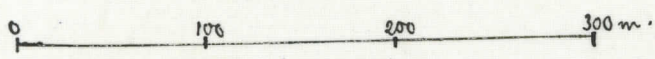
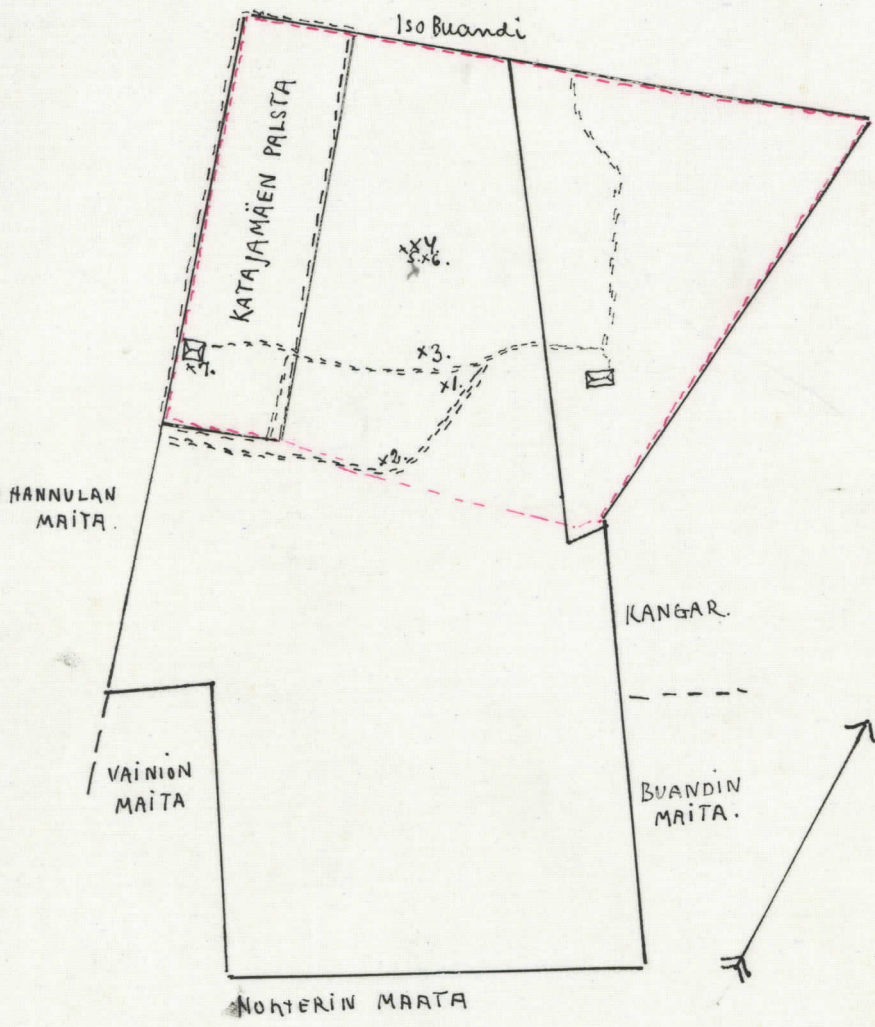
* Roukkion eteläisellä reunalla on suurista kivistä rakennettu
pitkulainen ulkonema (kts. karttaa N° 2), joka kenties on ritijä-
nen hauta, mutta liittyy välittömästi varsinaiseen roukkioon.

Kivet olivat ladottuja ilman mitään huomattavaa järjestyttä, reunoilla osittain pienempiä kiviä (ruuduilla b1, c1, d ja d10 kerros suuria kiviä heti turpeen alla ja syvemmällä kerros pikkukiviä), roukkion sisemmässä osassa suuria, 2-3 kerroksessa. Kivet olivat koko alueella ohjia, rivätkä osittainest valkean merkkijä paiti muutamat ruudun d1 alimmista kivistä, jotka olivat alapuolelta mustuneet. Maakerroksessa kivien välissä löytyi joitakin hiiliä, mutta mustaa maata ei kivien välissä ollut lainkaan. Sen sijaan oli kivien alla ohut, melkein kautta koko kaivausalueen ulottuva musta nokinen kerros (kaivaukskartassa -----viivalla rajoitettu), joka oli täysin löydötön. (Vrt. prof. Hackmanin kaivaukskertomusta v: lta 1915 museon topografisessa arkistossa, jonka mukaan Ketohaon roukkio N° 6:ssa oli lähinnä pohjaa 25-30 cm vahvuinen, hiiliä ja tulesapalaneita kiviä; kivi kerrosten välillä oli sinäkin vahva hiekkapitoinen maakerros.) Musta kerros oli vain 2-5 cm. paksuinen, vain ruuduissa d5 ja d6 se oli huomattavasti vahvempi, aina 20 cm (d5 ruudussa olivat myös kivet kuten yllä mainittiin valkeassa mustuneita.) Ruutu e6:ssa oli kaivamattomalle alueelle ulottuva, kivien alainen paksu kerros mustaa hiili- ja nokipitoista maata joka näyttää jatkuvan kaivausalueen ulkopuolelle. Mustan kerroksen alla oli kaikilla välittömästi puhdas pohjahiekka.

Kaivettu alue oli kuten kartasta N° 2 selviää roukkion ulkolaitaa. Tämä selittänee löytöjen harvakuisuuden. Ne ovat pronssin renkauskela (9391.1, löydetty ruudusta b4 kohdalta 1), pronssin kapea rannerengas (9391.15, löyd. ruudusta e6 kohdalta 2), rautafragmentti, pieni rautainen ketjinkatkelma, saviastianpalasia ja poltettuja luita (museon lutt. 9392.1-14). Esinert ^{ovat} kuuluvat roo-

malaiselta rautakaudelta. Tulevaisuudessa jatkettava
kaivos antaneen - roukkion keskiosiin päästäessä -
runsaimmat tulokset.

Helsingissä 14 p:nä syyskuuta 1931.
Ella Kivikoski.

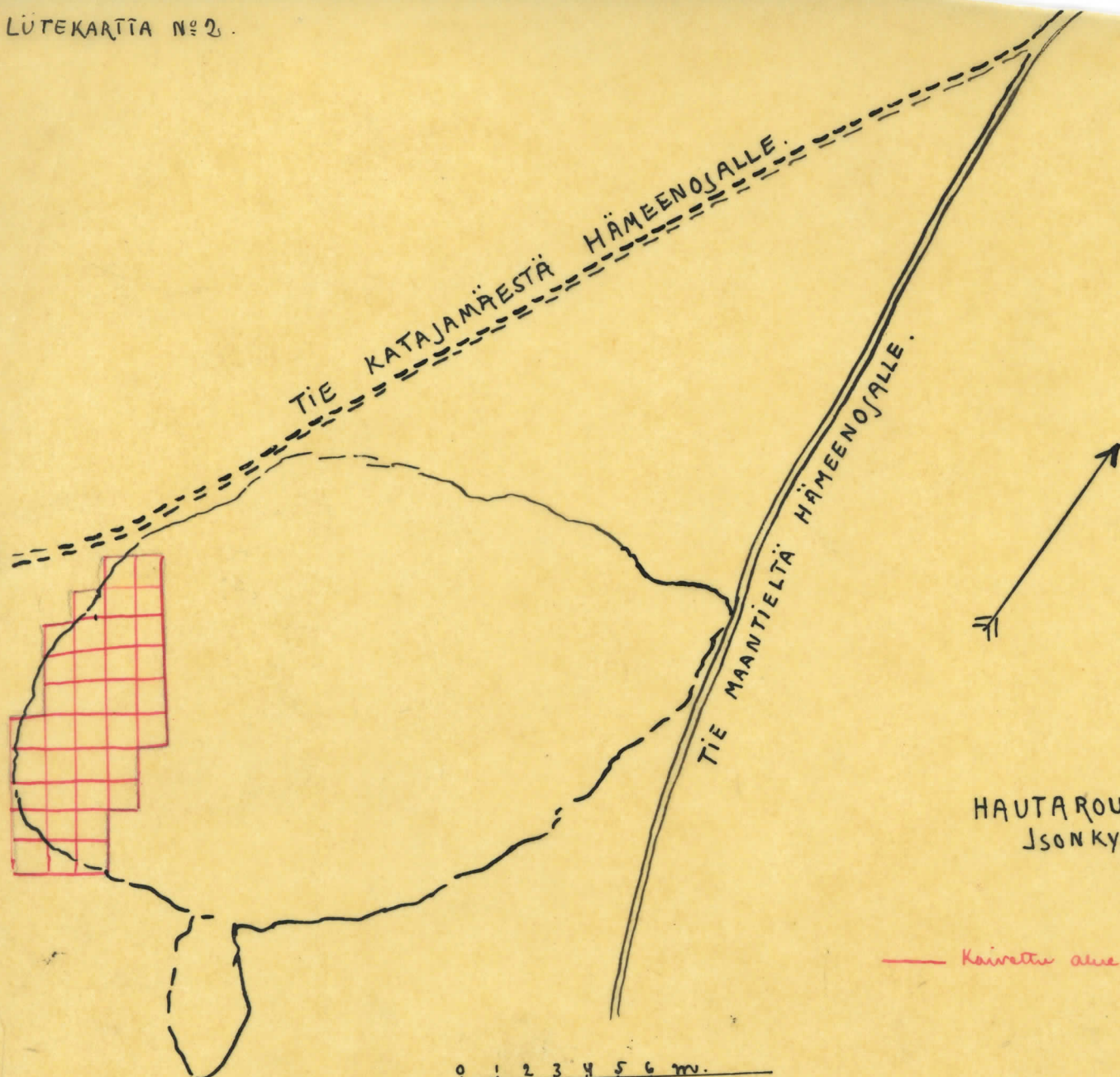

KATAJAMÄEN JA HÄMEENOJAN TILAT.

---- KATAJAMÄKEÄ muu HÄMEENOJAA
 - - - - ENTISTA NOHTERIN KETOHAKAA.

(HÄMEENOJAN TILAN KARTAN MUKAAN
 (ent. Päivänimäen palsta) 1931. E. Kivi Koski.

- x1) 1931. aloitettu roukkio
- x2) Kauramaton roukkio
- x3) Hakmanin 1915 tutkima
- x4) Hakman 1914, Tälgen 1912
- x5) Hakman 1914
- x6) Europaus 1914
- x7) Europaus 1913 ja 1914.

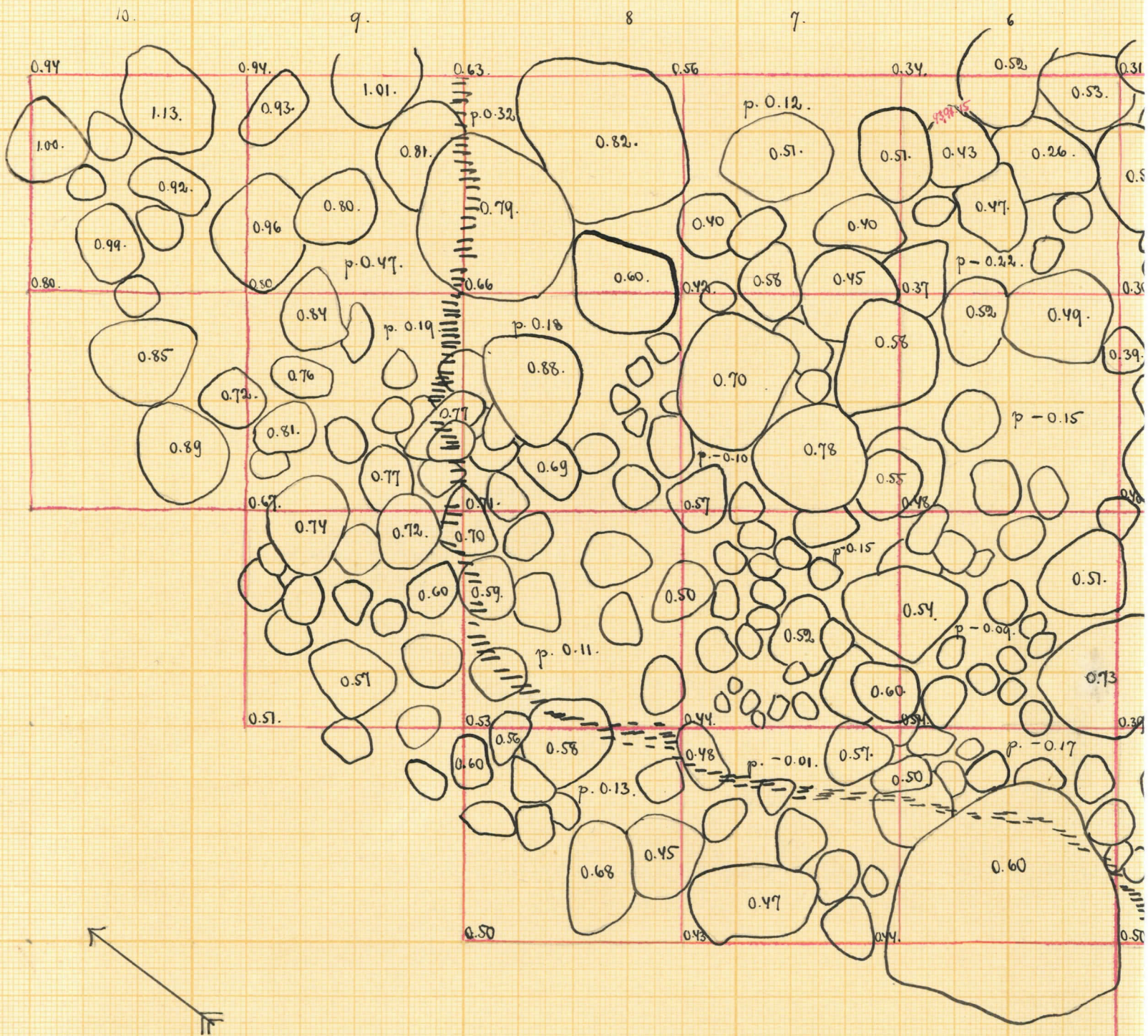

HAUTAROUKKIO USKELAN PITÄJÄN
JONKYLÄN HÄMEENOJAN TILALLA

ELLA KIVIKOSKI 1931

— Kaivettu alue 1931.

0 1 2 3 4 5 6 m.

Uskela, Isokylä, Hämeenoja 1931.

K.M. 9391.1-21.

E. Kivikoski.

==--==-- NOKIPÄTOINE MUSTA MAAKERROS LÄHINNÄ POHJAA.

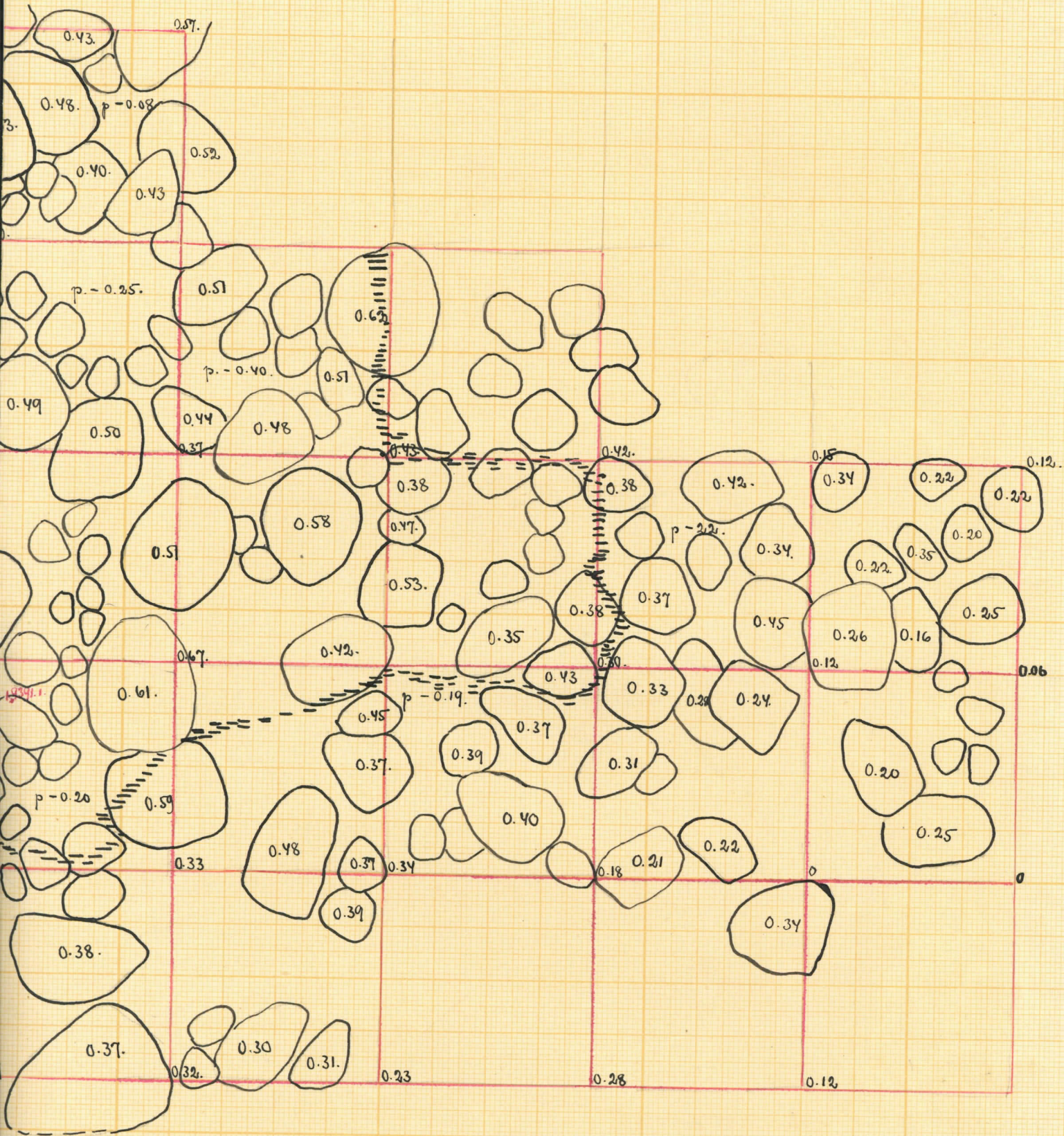
5

4

3

2

1

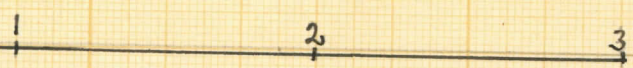
e

d

c

b

a

USKELA. ISO KYLÄ
HÄMEENOJA 1931.

1) OSA Uskelan Isokylän Hämeen-
ojan HAUTAROUKKIOTA S:stä päin.

KAIVAUSALUE ENNEN
KAIVAUSTA. (S:stä päin)

KAIVAUSALUE TURPEEN POISTAMISEN
JÄLKEEN. S.W:stä.

ROUKKION POIKKILEIKKAUSTA
(R. b-c, 4-5 rajasta, S:stä katsottu)